SVOBODA — СВОБОДА

UKRAINIAN DAILY — УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

Пам'ятаймо про Україну!

VOL. XCVIII. No. 160. JERSEY CITY and NEW YORK, THURSDAY, AUGUST 22, 1991 CENTS 25 ЦЕНТІВ ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ЧЕТВЕР, 22-го СЕРПНЯ 1991 Ч. 160. РІК XCVIII.

ЗАЯВА

Народного Руху України з приводу державного перевороту в СССР

Народний Рух України, обстоюючи право народу України на незалежну правову демократично національну державу, визнаючи законність і повноту влади на території України — конституційно обраних та зформованих органів влади, керуючись деклярацією про державний суверенітет України та конституцією УССР, заявляє:

1. Утворений позаконституційний орган влади — Державний комітет з надзвичайного становища в Москві є незаконним і його рішення не можуть мати юридичної сили в Україні.

2. Рух не визнає ДКНС і не вважає його рішення обов'язковими для себе;

3. Рух закликає всіх громадян України не підкорятись волі путчистів, створювати організаційні структури активного опору, які будуть координувати всеукраїнський страйк, до якого ми закликаємо як до єдиної мирної дієвої зброї в боротьбі за волю і добробут своєї родини, нашої української держави.

Іван Драч,
голова Народного Руху України

ПУТЧ ПРОВАЛИВСЯ

Москва. — Західні засоби масової інформації повідомляють, що керівники комуно-московської хунти, як називає заговірників президент Російської федерації Боріс Єльцин, почали втрачати ґрунт під ногами і стрічаються із зростаючою опозицією народних мас, а навіть війська, не тільки в Росії, але в усіх республіках СССР. Коли це число друкувалось, вісім змовників були заарештовані міліцією.

З вівтірка на середу, 20-го на 21-го серпня, загорівники збільшивши число танків в частині Москви, де знаходиться „білий дім" парляменту РСФСР, намагалися прорвати кільце барикад і дістатись до середини Верховної Ради та можливо арештувати президента республіки Б. Єльцина. Деякі вояки стріляли в повітря з метою відстрашити охоронців і в цьому замішанні загинуло три особи, а 12 були поранені і цей випадок ще більше розпалив пристрасті охороняючої будинок великої кількости громадян, які, ризикуючи своїм власним життям обороняли леґітимний уряд Російської федерації і весь час скандували „Єльцин, Єльцин!"

У висліді невдалого наступу і прориву барикад, усі сподівалися штурму будинку спеціяльними частинами КҐБ і військ міністерства внутрішніх справ, тобто каґебістів Бориса Пуґо, але хунта побоялася брати на себе відповідальність за суцільне зантоґонізування народних мас Москви і російської республіки, а може й не довіряла деяким військовим частинам, хоч більшість парашутистів були привезені до Москви з далекосхідніх територій і вони не мали жодного сантименту до Б. Єльцина і його прихильників. Вони були готові виконати наказ заговірників.

Доказом слабости хунти були нечувані у перших днях перевороту „пересунення", резиґнації, „хвороби" двох членів Державного комітету, який тимчасово перебрав владу після усунення з посту президента Міхаїла Ґорбачова, а саме: голова Ради Міністрів СССР Валєнтін С. Павлов, ще відносно молода людина „захворів" несподівано, міністер оборони СССР маршал Дмітрій Т. Язов пішов нібито у відставку і його пост замінили іншою особою, прізвище якої не подали до загального відома. Говорилось також про хворобу чи резиґнацію керівника КҐБ Владіміра Крючкова. Доказом цього є його телефонічна розмова з Б. Єльциним, який весь час домагався зустрічі з М. Ґорбачовим і відтягнення з Москви військових частин, головно танкових з'єднань. Пресове аґентство Ройтерса повідомило в середу, 21-го серпня, що Єльцин, правдоподібно таку згоду від Крючкова отримав, але відмовився покидати Москву, натомість запропонував вислати до Криму комісію з п'ятьох осіб на зустріч і перегоори з Ґорбачовим.

В Україні покищо спокійно, Леонід Кравчук, голова Верховної Ради України, закликає далі населення до спокою і розважливих потягнень. Кремлівські заговірники збільшили число військових частин в Україні, перекинувши туди найбільш надійні азійські частини. Верховна Рада, під тиском Національної Ради, схвалила окремий комунікат у справі перевороту, опрокидуючи змовників.

З Москви також повідомляють, що число військових частин, які первісно мали наступати на „білий дім" Російської федерації, збільшилося, але збільшився також перехід вояків на сторону Єльцина і вчорашні наступальні частини перетворились у частини оборони демократичних перетворень в СССР.

Не зважаючи на брутальну поведінку заговірників і погрози, які вони стосують у відношенні до лібеоальних сил, навіть Російська Православна Церква, згляд но її речник Патріярх Алєксєй II критикував тактику неконституційних переворотів і закликав вояків совєтської армії не стріляти у своїх земляків.

Число демонстрантів в Україні і Прибалтиці зростає з кожним днем, а відповідальні державні і партійні керівники — Л. Кравчук, Володимир Гриньов, Вячеслав Чорновіл — заявляють, що всякі перевороти і зарядження з центру не мають правної сили в Україні, суверенній республіці.

Події в СССР А.М. Розентол називає „останнім актом" режиму

Ню Йорк. — Відомий постійний співробітник газети „Ню Йорк Таймс", знавець підсовєтської проблематики А.М. Розентол знову написав, використовуючи переворот в Совєтському Союзі і відсунення від влади президента СССР Міхаїа Ґорбачова, непересічну статтю, тим разом під заголовком „Останній акт" режиму, тобто тих сил імперії, які з допомогою міністерства оборони, міністерства внутрішніх справ, КҐБ і твердолобих комуністів, перевели переворот і проголосили в СССР вийнятковий стан.

А. Розентол пише, що уряди західніх держав, включно із З'єднаними Стейтами Америки, будували свою теорію демократизації не тільки звільненої з-під контролі Східньої Европи, але цілого Совєтського Союзу, а М. Ґорбачов служив для них символом цього демократичного процесу. Сам Ґорбачов, який найкраще знав відносини в СССР і людей на керівних становищах, зробив декілька основних помилок, а саме, будучи генеральним секретарем ЦК КПСС і президентом СССР рівночасно, з екзекутивною владою і спеціяльними повновластями, не позбувався потенційних противників і не намагався перебудувати системи КҐБ. Більше того він і його люди дуже часто називали злочинну організацію КҐБ, яка має на своїй совісті мільйони жертв не тільки росіян, але в першу чергу поневолених Москвою народів, „мечем і щитом Комуністичної партії".

Тепер ці „герої", заініціювали, спільно з маршалом Дімітрієм Язовим, міністром оборони СССР, і Борісом Пуґо, міністром внутрішніх справ, та іншими чорними силами з Комуністичної партії, переворот і відсунення від партійної і державної влади самого М. Ґорбачова, який зробив все, що було в його силах, але задовго толерував каґебівське беззаконня. Він діяв за засадою „рука руку миє" і тут він ґрунтовно помилявся, якщо йдеться про своїх компартійців, а зокрема про КҐБ з підступним і безоглядним його керівником Владіміром Крючковим, відомим сталіністом-ленінцем.

Розентол пише, що в попередніх своїх статтях він згадував про силу й небезпеку КҐБ, але деякі офіційні чинники в Уряді ЗСА збували цю пересторогу мовчанкою, або банальними заявами в роді: „О, ні, КҐБ викінчений, він вже не має такої впливової сили, щоб переводити перевороти, чи зміняти на високих становищах осіб". Нема ради на це і треба визнати, каже Розентол, що президент Джордж Буш будував свою закордонну політику, зокрема політику на сході Европи і в СССР, на потягненнях М. Ґорбачова, підсилюючи всякими можливими способами його авторитет внутрі і на зовні СССР.

Історія дає тепер Дж. Бушеві другу нагоду. „Мої совєтські приятелі, — пише Розентол, — які ціле своє життя поборювали комунізм заявляють, що ще не закінчилася трагедія СССР, а останній акт цієї трагедії щойно розпочався". Автор пише, що борці за свободу надіються, що ЗСА не визнають уряду заговірників. Вони також переконані в тому, що у випадку вжиття армії проти демократичних сил, не всі військові частини будуть стріляти у своїх співгромадян і що ані Єльцин, ані інші демократичні провідники не підпорядкуються новій „владі".

Допомога Заходу, в тому числі ЗСА, повинна тепер базуватися не тільки на засуді сталіністів, але також на визнанні політики Єльцина і пожвавленні зв'язків з іншими демократичними групами у республіках, — заключає статтю Розентол.

В УКРАЇНІ

(З повідомлень УНІАР і ПС УРП)

Хмельницький, 31-го липня. — Відбулося поширене засідання бюро Хмельницького обкому КПУ, де ухвалено заяву щодо намірів групи політиків створити об'єднання „Рух демократичних реформ". Актив обласної парторганізації висловлює стурбованість, що згадане об'єднання не приховує своє протистояння КПСС і закликає комуністів области до єдности Компартії та відродження її авторитету та впливу.

Луганське. — Нещодавно зареєстровано альманах місцевої організації Спілки Письменників України „Бахмутський шлях". Редактором нового видання затверджено літературознавця, депутата Луганської Міської Ради Ю. Єненка. „Бахмутський шлях" виходитиме чотири рази на рік українською і російською мовами.

Дніпропетровське. — 1-го серпня орган обкому КПУ газета „Зоря" надрукувала заяву трьох виконкомів — Дніпропетровського обласного, Нікопольського міського і Нікопольського районного — під назвою „Не допустити бандерівського свавілля". „Бандерівським свавіллям" названі заплановані республіканським оргкомітетом Всеукраїнського культурологічного походу „Козацькими шляхами" урочисті події з нагоди святкування 500-річчя українського козацтва. У заяві містяться брутальні нападки на адресу Руху, УРП, інших демократичних партій та перекручення фактів минулорічних святкувань. Три виконкоми Дніпропетровщини вимагають, зокрема, від Президії ВР УССР та Кабінету Міністрів, особисто Леоніда Кравчука і Вітольда Фокіна заборонити культурологічний похід в цілому. Про оголошену місцевою владою опізоотію в реґіоні у заяві сказано побіжно лише в одному рядку.

Дніпропетровське, 31-го липня. — Продовжується 11-ий день голодування, яке оголосив Іван Шулик на знак протесту проти переслідування демократичних організацій і проти знищення загоном міліції 20-го липня у Днірпопетровську національного українського прапора. Лікарське обстеження показало, що стан здоров'я Івана Шулика погіршується: сильно знизився кров'яний тиск, з'явилися ознаки порушень солевого обміну. Голодуючий потребує постійного медичного нагляду. В той же час головний лікар швидкої медичної допомоги Віталій Тилик заборонив лікарям швидкої допомоги проводити медичний огляд голодуючого під загрозою звільнення з роботи, посилаючись на політичний зміст голодування. Після зустрічі з голодуючим голови райвиконкому міста, задоволена одна з вимог — надати приміщення організації крайово-

(Закінчення на стор. 3)

ДЕПУТАТИ НАРОДНОЇ РАДИ ПРОТЕСТУЮТЬ

Київ (УПА і ПСРуху). — На пресконференції Народної Ради в понеділок, 19-го серпня в 10-ій год. ранку обговорювалося питання про створення Координаційного центру для узгодження подальших дій всіх демократичних сил в умовах оголошеного надзвичайного стану в СССР. Як такий центр, вирішено створити президію Народної Ради, коло якої Секретаріят Руху буде виконавчим органом.

Народний депутат Левко Лук'яненко наголосив на особливому значенні леґальних методів спротиву в умовах можливого запровадження військового стану в Україні. За його словами, саме Народна Рада, як „частина законодавчого органу України" має стати координаційним центром всіх партій та рухів. „Не створюючи ніяких нових структур, ми не будемо провокувати ЦК КПУ, армію на створення позаконституційних органів".

Народний депутат Лариса Скорик закликала всі партії прийняти звернення до Президії Верховної Ради України з метою оголошення введенного надзвичайного стану незаконним та антиконституційним. Вона також наголосила, що „інших засобів спротиву, ніж всеукраїнський страйк, немає, і скоро не буде. Вся увага має бути звернута на те, що може організувати ВОСТ".

Дмитро Павличко: треба одразу братися до роботи, нам потрібно підготувати звернення від різних демократичних сил до Верховної Ради Республіки. Нас хочуть залякати. Сили, які хоч чуть зберегти імперію, падають, вони спробують втриматися.

Левко Лук'яненко та Лесь Танюк вказали на необхідність перенесення партіями контролі над видавничою діяльністю „в інші місця".

„УП" отримала повідомлення, що в Молдові продовжується пересування військ від Бєлгорода до Кишинева. В Казахстані припинено діяльність усіх незалежних засобів масової інформації, однак Назарбаєв запевнив, що надзвичайного стану в республіці немає і там діють лише закони Казахстану. У Білорусії відбулося засідання Президії Верховної Ради, де Дементей запевняв, що Ґорбачов сам віддав владу, бо він є досить стомлений. На гострі запитання журналістів він відповів, що сам особисто цих слів від Ґорбачова не чув.

„Саюдіс" вирішив на знак солідарности з вимогами Єльцина провести в Литві 20-го серпня 30-хвилинний страйк, в Каунасі захоплено телестанцію та ретранслятори, які передавали засідання Верховної Ради Литви. На підході до Вільнюса колона біля 80 танків.

У перерві на запитання української преси відповідали Лесь Танюк та Олесь Шевченко.

Лесь Танюк: Стався антиконституційний переворот, переворот відверто реакційної воєнщини і навіть до цього часу не визначено, хто серед них головний. Теза про „хворобу" Ґорбачова — це, скоріш за все, обман, ми вже знаємо таку „хворобу" Хрущова. За ними не стоїть таке велике коло людей, і Україна, я думаю, може сама вирішувати за себе. Ми проголосили свою деклярацію і свій суверенітет, а ті постанови нас не стосуються. Кравчук має зробити все, щоб на Україні не був проголоше-

(Закінчення на стор. 3)

Митрополит С. Сулик закликає до молитов

Філядельфія, Па. — Митрополит Української Католицької Церкви в ЗСА Стефан Сулик видав в понеділок, 19-го серпня, заяву до своїх вірних, в якій стверджує, що події, які почалися 19-го серпня в СССР викликали велике хвилювання та турботу всіх. Ця несподівана зміна, пише Митрополит Сулик у своєму зверненні, може наразити на небезпеку релігійну свободу віруючих в Україні та загрожувати нормалізації УГКЦеркви.

З того приводу Митрополит УКЦ в ЗСА закликає священиків, монашество і вірних молитися, щоб сучасне напруження в СССР втихомирилося і щоб Пресвята Богородиця мала в опіці усіх вірних в Україні.

У СВІТІ

В ІВАНО-ФРАНКІВСЬКОМУ відбулася науково-практична конференція жидівської і української громадськости, присвячена 50-річчю фашистського ґеноциду проти жидівського народу. Прийнято звернення до населення Івано-Франківщини, в якому говориться, що жидівська громада области всі свої зусилля спрямовує на будівництво незалежної, правової, демократичної і багатонаціональної України.

ТАМІЛЬСЬКІ ПІДПІЛЬНИКИ зі Срі Лянки, які, як загально припускають, приготовляли і виконали атентат на колишнього прем'єр-міністра Індії Раджіва Ґанді, покінчили самогубством у вівторок вранці, 20-го серпня, після того, як поліція і армійські частини оточили їхню криївку. В акті самогубства загинуло сім осіб, включно з керівником групи. Як відомо, жінка Сабга піднесла Ґанді букет квітів з розривною бомбою, яка вбила його на місці і поранила кілька інших осіб.

МОСКОВСЬКИЙ ВОЄННО-КАҐЕБІВСЬКИЙ переворот і прихід до влади в Совєтському Союзі прихильників старого комуністичного режиму припав до смаку лібійському лідерові, полковникові Муаммарові Каддафі. Він надіслав особисте послання ставленикові совєтських „чорних полковників" Ґеннадієві Янаєву і привітав його з перемогою над процесом демократичних реформ в СССР. Це саме зробив президент Іраку Саддам Гуссейн.

МЕХІКАНСЬКА УРЯДОВА партія веде перед у виборах, але цю перемогу Інституційно-революційної партії опозиція називає фальшуванням виборів тих політичних кіл, які „припадково перехопили владу" в попередніх виборах. Лідери антиурядових партій у спільній заяві кажуть, що найсерйозніші фальшування виборів відбулися у двох центральних провінціях, де урядова і опозиційні партії здобували майже рівну кількість голосів. До багатьох виборчих льокалів виборчі бальоти взагалі не були доставлені. Траплялися випадки крадежі бальотів (порожніх і проголосованих), а чимало льокалів перераховували голоси виборців у великому секреті і там допускалися фальшування. „Зіставивши все це разом матимете наявну фальшивку недемократичних виборів", — заявив кореспондентам д-р Сальвадор Нава, кандидат на ґубернатора з опозиційної партії. Представники урядової партії відкинули всякі закиди своїх опонентів.

ДЕЛЕҐАЦІЇ ЯПОНІЇ І Південної Кореї зустрінуться в Пекіні 30-го серпня на четвертій турі переговорів про можливість встановлення дипломатичних стосунків. Переговори почалися ще в січні, але проґресу до цього часу не мали.

СОВЄТСЬКІ ВОЯКИ, які стаціонують коло Берліну, запитані кореспондентами відповіли, що вони бояться консеквенцій від перевороту і усунення від влади президента СССР Міхаїла Ґорбачова. Лейтенант Владімір Смірнов заявив, що при найменшій необережності в СССР може спалахнути громадянська війна, або принаймні ситуація подібна до непорозумінь між республіками в Юґославії. „Все, що сталося сьогодні не є конституційне і ми не повинні підтримувати такі заходи", — заявив В. Смірнов. Інший старшина, майор Юрій Іванов, підкреслив, що чимало його друзів підтримують політичні зміни введені М. Ґорбачовим і Борісом Єльциним в РСФСР. „Ми не підтримуємо неконституційних переворотів і перемін". Він додав, що в армії є чимало таких юнаків, які оборонятимуть реформи Ґорбачова і Єльцина. „Однак основною нашою ціллю є недопустити до громадянської війни", — заявив Іванов.

В АМЕРИЦІ

ФЕДЕРАЛЬНИЙ УРЯД СПОНЗОРУЄ в ЗСА окрему програму вишколу, що кожного року коштує американських платників понад 4 біл. дол. і саме з уваги на те, що вона є спонзорована Урядом і оплачувана громадськими грішми Конґрес вирішив перевірити її ефективність. У результаті такої перевірки конґресові дослідники ствердили, що жінок і муринів куди частіше справляють, як білих мужчин, у нижче платні посади, декуди можна було навіть зауважити наявні прояви расизму та статевої дискримінації. Але ці дослідники відразу підкреслюють і те, що їхні досліди в ніякому разі не заперечують потреби такої прогрми, ціллю якої є допомогти особам, які знаходяться в економічно несприятливій ситуації найти кращу працю.

НА КРАЙОВІЙ КОНФЕРЕНЦІЇ демократичних губернаторів, що розпочалася у Сієтл, Ваш., демократи знову старалися скритикувати внутріншю політику президента Джорджа Буша, яку вони уважають своїм козирем у передвиборчій кампанії. Одначе навіть тут демократам не повезло, бо їхні намагання були даремними у світлі подій, що заіснували в Москві. І знову політики мусіли спрямувати свій погляд на закордонну політику та впливи американського Уряду, на хід подій.

АНАЛІТИКИ ТА ЕКОНОМІСТИ стверджують, що усунення від влади в Кремлі Міхаїла Ґорбачова безумовно матиме деякий неґативний вплив на економіку ЗСА в наступних кількох тижнях. Одначе вони уважають, що американська економіка є достатньо ізольована від економіки СССР, щоби це могло заподіяти будь-яку довготривалу шкоду.

ЗМІНИ ПРАВЛІННЯ в Кремлі та відсунення президента Міхаїла Ґорбачова від влади поставили американського президента Джорджа Буша в дуже незручне становище під кожним оглядом, почавши від впровадження його концепції „Нового світового порядку" та скінчивши на посиленій критиці, що замало було зроблено для М. Ґорбачова. Аналітики твердять, що зміни в СССР будуть мати великий вплив не тільки на внутрішню американську політику у передвиборчій кампанії, але також на всі інші почини Уряду президента Дж. Буша.

У ЗВ'ЯЗКУ З ПОДІЯМИ в Москві провідники американських туристичних бюр та студентських і культурних обмінів заявили, що мали багато запитів про події в СССР, але дуже невелике число конкретних відкликів зі сторони громадян про зміну вакаційних чи інших поїздок до СССР. Одначе Державний департамент має іншу думку в цій справі, бо проголосив офіційну пересторогу американським громадянам, які цими днями плянують їхати до СССР, підкреслюючи існуючий факт надзвичайного військового стану та „можливості громадянських заворушень на невідомий період часу".

У 100-РІЧЧЯ ПОЯВИТЬСЯ ІСТОРІЯ УНС

Джерзі Сити, Н.Дж. (О. Кузьмович). — У конференційній залі нашої редакції від тижня кишить робота. На цілому столі розложені книжки, альманахи „Свободи" та її річники від найдавнішого до цього останнього із 1991 року. Д-р Мирон Куропась і його дружина Леся пильно виписують на зелених картках дати цитати та інформації так потрібні для джерельного твору. Дозволяємо собі на короткий час їм перешкодити і поставити декілька питань про цю нову працю.

— Як знаємо, ви згодилися написати історію Українського Народного Союзу — в який спосіб до цього дійшло?

— Ще на останній Конвенції, після вибору головного предсідника Уляни Дячук, вона звернулася до мене з такою пропозицією. Відтак йшли досить довгі переговори з Екзекутивою, а щойно після того, коли умовини були узгіднені, ми підписали контракт і я взявся до роботи.

— А коли ви скінчите цю важливу працю?

— Пляную закінчити книжку до кінця 1993 року, відтак вона мусить бути переглянена, а повинна бути готова до наступної Конвенції УНС в 1994 році.

— Як бачу ви тут тепер робите виписки із календарів і „Свободи" — а що ще буде використане до цієї історичної книжки?

Д-р М. Куропась під час відвідин „Свободи"

— Розуміється незвичайно багато матеріялу можна знайти у Альманахах УНС, а вже таки найбільше в тому ювілейному з 1936 року, який так дбайливо підготовив покійний вже редактор „Свободи" д-р Лука Мишуґа. Там ми бачимо точні дані про кожний відділ УНС, що є надзвичайним джерельним матеріялом. А крім того я буду переглядати протоколи зборів поодиноких відділів, конвенційні звіти і великі архівні матеріяли в університеті Міннесоти.

— Як однак думаєте „оживити" цю історію, щоб вона була такою цікавою, як ваша остання праця „Українські американці?"

— Розуміється, що я не думаю залишатися при сухій історії такої організації як УНС. Я хочу, щоб це була правдива історія з її позитивами та неґативами, а на це треба не лише наукових розшуків, але розмов із живими людьми, які творили цю історію. Тому пляную перевести інтерв'ю із колишніми предсідниками УНС, і особами з четвертої ґенерації українських еміґрантів з Шамокіну, з тими, що будували УНС, але та-

(Закінчення на стор. 3)

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Svoboda (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302.
Svoboda: (201) 434-0237 UNA: (201) 451-2200

Subscription: 1 year — $40.00, 6 months — $22.00, 3 months — $12.00. UNA members 1 year — $15.00. Change of address — $1.00. Make check or money order payable to "Svoboda".

Postmaster: Send address changes to:
"Svoboda", 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302
Tel.: (201) 434-0237, (201) 434-0807, (201) 434-3036

Second Class Postage paid at Jersey City, N.J.

Статті і дописи підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріяли. Незамовлені матеріяли повертається тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг, долучивши заадресовану коверту з відповідною поштовою оплатою. — За зміст оголошень Редакція не відповідає.

Передплата на рік $40.00, на півроку — $22.00, на 3 місяці — $12.00. Для членів УНСоюзу $15.00 річно. За кожну зміну адреси — $1.00. Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda".

Переворот у Москві

Заява Александра Яковлєва, що він виступає з Компартії, бо там „сталіністи" затіяли змову на державний переворот, — виявилася правдою швидше, аніж будь-хто сподівався. Цікаво, що американські засоби масової інформації обмежилися до короткої газетної вістки про вихід Яковлєва з партії, але не надали ніякої уваги його перестороз перед військовим переворотом. „Сталіністи", як Яковлєв назвав ортодоксальних марксистів, — не мають ані в Центральному Комітеті, ані в так званому парляменті більшости і тому наперед було відомо, що практично вони можуть вчинити переворот тільки з допомогою армії і КҐБ. Так і сталося.

По суті, цей переворот не був великою несподіванкою. У міркуваннях про різні можливості у дальшому ході подій в СССР передбачувано можливість кінця ери Ґорбачова в наслідок палатної революції у Кремлі або військового перевороту. Палатні революції у Москві — це тамошня традиція. Остання відбулася у 1964 році, коли Леонід Брежнєв використав перебування Нікіти Хрущова у Криму на вакаціях і скинув його з влади під формальним претекстом, що Хрущов занапастив совєтське сільське господарство. Але панування Брежнєва скінчилося, бо у XX сторіччі диктатура, оперта на армію і тайну поліцію, може існувати тільки як короткий епізод. І це стосується теперішнього перевороту у Москві.

Реакція на цей переворот була, як і можна було сподіватися, неґативна у всьому світі, включно з Совєтським Союзом. Боріс Єльцин негайно натаврував той переворот і закликав до генерального страйку. Минулого понеділка вранці можна була бачити на телевізорах в Америці, як люди тягають на Красній площі у Москві дошки й усе, що підпало під руки, щоб будувати барикади. Від телевізійного коментатора почули ми пригадку про масакру, яку у червні два роки тому комуно-китайський уряд провів на центральній площі Пекіну, здавивши танками мирну демонстрацію студентів і робітників, які вимагали демократичних реформ. Існують у всесвітній історії (і в історії України) паралелі, але у даному випадку ледве чи совєтські генерали — маршал Язов, ген. Мойсеєв чи голова КҐБ Крючков зважились би на масакру москвичів. Це була прелюдія до революції, яка змела б авторів такої трагедії. Новий „діючий президент" Ґенадій Янаєв, якого Міхаїл Ґорбачов вибрав своїм заступником на власне нещастя, заявив на пресовій конференції, що „зміна уряду не означає відвороту від демократичних реформ", але, очевидно, ніхто йому не повірить. Вовк може натягти на себе овечу шкуру, але все одно залишиться вовком. Коментатор на телевізійній станції Сі-Бі-Ес правильно заявив, що новий володар у Кремлі — слаба людина. Коли Ґорбачов не був популярним, то тим паче не буде ним і Янаєв.

Переворот у Москві з появою танків на вулицях і майданах стривожив західній світ. Президент Буш негайно вернувся із свого відпочинку у стейті Мейн до Вашінґтону та склав заяву, якою натаврував той переворот, як „протиконституційний". Він висловив переконання, що переворот не втримається. Тієї самої думки є всі розсудливі люди у широкому світі. Коли писалися ці рядки — в минулий понеділок перед полуднем — Міхаїл Ґорбачов знаходився під „домашнім арештом" десь на Чорному морі. Якщо навіть він вернувся б до влади — його зоря, яка ніколи не світила надто ясно, буде заплямлена тими подіями у Москві. Пригадуються розмови з прибулими до Ню Йорку деякими видатними діячами Руху з Києва. Вони признавали, що Ґорбачова ніхто не любить в Україні, але не виключали, що можуть прийти такі його наступники, які будуть гірші за нього.

Президент Буш негайно розмовляв телефонічно з лідерами союзних держав. Всі вони висловили надію, що автори того перевороту у Москві шануватимуть підписані з Ґорбачовим військові договори. А в тім, правильно заявив речник нюйоркської біржі, що переворот у Москві неґативно відіб'ється на фінансовій ситуації Америки, бо тепер не можна буде редукувати астрономічного бюджетного дефіциту скороченням видатків на оборону. СССР під головуванням Ґорбачова був „союзником" Америки. Що вартий „союзник" з устроєм комуністичної диктатури?

Микола Руденко

ПЕРЕД ВИРІШАЛЬНИМИ КРОКАМИ

I.

Ось уже збігає рік, як я покинув Америку і розпочав відроджувати своє коріння в українській землі — коріння, що було жорстоко вирване з рідного ґрунту на довгі роки і роки.

Ой це не просто після двох десятиліть повної заборони на моє слово і спалення всіх написаних мною і виданих книг, знову воскреснути в душі рідного народу. Та ось я спускаюсь по крутих сходах від Сінного базару, а під бетонним парапетом стоять дві бабусі, перед ними лежить хустина, на якій вгніздилися два невеличкі кавунці і одна динька. Кавунці до смішного маленькі, динька також не більша. Я не відразу зрозумів, що то воно таке. Підходжу і кажу:

— Добридень вам, люди добрі. Чи то ж ви страусині яйця так вифарбували?

— Ні, Миколо Даниловичу! Тож бачите: два кавунці і динька.

— Звідки ж ви мене знаєте? — питаю.

— Та хто ж вас на Україні не знає? Іще з „Вітру в обличчя" знаємо.

Погомонів з бабусями і тепло на душі стало. Відроджується моє коріння, відроджується, слава Богові!

Нехай читач не подумає, що я заклопотаний справами честолюбства. Клопіт мій не про те, утвердиться моє ім'я серед українського люду чи полетить за вітром у темну безвість — ой ні, не в цьому справа.

Ось наближаються вибори президента України. На прохання Левка Лук'яненка я погодився бути його рупором — тобто їздити по містах України й агітувати народ, аби саме його обрали президентом України. Бо є речі більші й вищі від самих нас — те, на чому вже лежить полум'яна печать Господа Бога. Разом створювали Українську Гельсінкську Групу, в одному „воронку" возили нас по Уралу, то вже й на інших щаблях, освітлених народною славою, треба стояти поруч. Не заради честолюбства, а заради того, щоб зробити якомога більше для свого народу. Ну а там уже — як Богом і народом буде велено.

Так само думаю і про свою літературну діяльність. Письменник мусить жити серед свого народу, щоб так, як оце мені, покаліченому на війні, напівсліпому, на Сінному базарі ровесниці-бабусі сказали: „Хто ж вас не знає?". Я пішов від них із сльозами на очах. Дякую вам, добрі люди.

Даруй мені, дорогий читачу, що серйозну статтю на політичну тему розпочав з сентиментальною похвальбою. Ось уже рік, як я намагаюся інформувати читачів про те, що діється в Україні та в Совєтському Союзі, і вдячний за оцю можливість не поривати зв'язків з українською діяспорою, бо вона для мене така ж дорога, як і материкова Україна. Душа моя нині розіп'ята поміж Києвом і Ню Йорком, бо ніколи вже не забуду того добра, яке мав за океаном від земляків. Їхні обличчя висвічуються у моїй пам'яті — дорогі і незабутні, вони перемішуються з обличчями українських робітників і колгоспників — і то є народ. Один народ, а не його дві розірвані частини, котрі не здатні зростися. Сьогодні вони успішно зрощуються, їхні нерви зшиваються занебесною голкою самого Христа — і якого ж більшого щастя ми можемо бажати? Саме тому я й почуваюся нині так, мов струна на кобзі. Кобзою тією є сама Пляяета, один кінець струни закріплений у Києві, другий у Ню Йорку. Та годі лірики — повернемось до політики, бо тут є що сказати.

Так, наприклад, серпень 1991 року розпочався справді історичною подією — приїздом Президента ЗСА до Києва. Сотні тисяч киян бачили на екранах телевізорів, як президентський літак викермовував туди, де вже зібрався український уряд на чолі з Леонідом Кравчуком. Хвилини були напружені, урочисті. Ось до літака подано трап і на крутих сходах з'явилися Джордж Буш і його дружина Барбара.

Спершу виступив з промовою Леонід Кравчук. Привітав Президента і його дружину на українській землі, а ще раніше, як це водиться в Україні, гарненькі дівчата в національному вбранні піднесли гостям хліб і сіль на вишитому рушнику.

Дальше буде.

С. Г.

Виставка Українського Музею з Києва в Канаді

З нагоди 100-річчя українського поселення у Канаді Мистецька ґалерія Вінніпеґу влаштувала репрезентативну виставку п.н. „500 років українського малярства" із збірок Державного Музею Українського Мистецтва в Києві.

Виставка, в приявності майже 1,000 гостей, була урочисто відкрита 1-го серпня. Її спонзорами був уряд Канади і його департаменти мистецтва, уряд Манітоби, Український Комітет 100-річчя, канадські летунські лінії та низка канадських торговельних корпорацій. Зразково влаштована виставка займає майже увесь третій поверх великого вінніпезького музею. На ній показані першорядні твори української іконографії, починаючи від ікони „Св. Юрія-Змієборця" з половини XV століття аж до монументальних розмірів ікони „Христа у Славі" вже в барокковому стилі, із золоченими різьбами. Окремо слід відмітити ікону „Свв. Анастазії і Юліяни" з невідомої церкви в Конотопі, де обидві святі намальовані в пишних рококових строях. Існує слушний здогад, що та ікона (є ще й друга, не виставлена) постала на замовлення гетьмана Івана Скоропадського, дочки якого були названі іменами тих святих. Виставлена теж добра невелика ікона Почаївської Богоматері.

Окремо звертає увагу низка великоформатних, на весь ріст, портретів різних церковних достойників, між ними зображення митрополита Петра Могили, Дм. Туптала, Дм. Долгорукого і ін., як теж портрети різних козацьких старшин. Цей цикл замикає 6 народних картин козака Мамая з типовими глумливими віршами.

На вставці добре представлено мистецтво XIX сторіччя, з реалістичними творами таких майстрів, як В. Штернберґ, Л. Жемчужников, Ів. Соколов, К. Трутовський, С. Васильківський, М. Пимоненко й ін. Проте найбільшу увагу звертає „Автопортрет" Т. Шевченка з 1860 року, поданий в овалі з „рембрантівським" освітленням обличчя і майже магнетичним поглядом людини, яка бачить глибоко. З доби імпресіоністичної на виставці є зразкові твори М. Мурашка, О. Новаківського, І. Труша, Ф. Кричевського, П. Холодного (з 1916 року), А. Маневича, М. Бурачека й інших.

Окрема кімната обіймає твори найвидатнішого явища нового українського мистецтва — бойчукістів. Самого Михайла Бойчука немає, його самого не тільки розстріляно з дружиною і чільними учнями, але й знищено на 99% його твори. Зате є добрі композиції його молодопомерлого брата Тимка і їх послідовників — М. Падалки, М. Рокицького, Є. Сагайдачного, В. Седляра, Оксани Павленко й ін. Виставку завершує добрий вибір творів української аванґарди — Ол. Богомазова (окрема його виставка є тепер у Франції), К. Малевича, В. Єрмілова, Ан. Петрицького, Олександри Екстер (з Одеси), В. Пальмова, Ол. Хвостенка, В. Меллера, Д. Бурлюка і ін. Їх твори переконують, що вже в 10-20-их роках ми мали модерне мистецтво світового калібру. А тут не вчислено Архипенка.

На відкриття виставки прибули до Вінніпеґу директор київського музею М. Романишин та музейні куратори Ірина Горбачова і Людмила Ковальська, про мистецьке знання яких висловилася дуже високо директорка Вінніпезького музею Керол Філліпс. Від них ми довідалися про всі перипетії цієї виставки. Справи її почалися ще 10 років тому, але застрягли в Москві і щойно три роки тому зрушилися з місця.

Представники Вінніпезького музею вибрали понад 130 творів на цю виставку, але показалося, що в Києві немає навіть можливости опакувати експонати. Все, включно до дикти на скрині, ґумової вовни, шруб та цвяхів треба було привезти з Канади... Також усі фото для каталогу, де будуть кольорові репродукції всіх виставлених творів, виконали канадські спеціялісти. На жаль, цей англійсько-український каталог на щось 300 сторінок не був ще готовий на відкриття виставки, бувши спізненим на яких два тижні. А каталог тут дуже важливий, бо після Вінніпеґу виставка переїде до музею в Едмонтоні (21-го грудня до 15-го березня 1992 року) і до музею в Гамилтоні біля Торонто (5-го квітня до 15-го червня 1992 року).

Виставка має загальну назву „Дух України" і ця назва добре характеризує цю інтернаціонального рівня імпрезу.

Петро Часто

ПІДПИСУВАТИ НЕ МОЖНА

З останньої демографічної інформації совєтського державного Комітету статистики довідуємося, що Україна є єдиною республікою, де смертність вже вища, ніж народжуваність. Іншими словами, почалося виродження нашого народу.

Боже милосердний, невже навіть з цього ми не здамо собі справи? А якщо здамо, то зімнемо папір, який називається проєктом нового союзного договору, і кинемо його в безчесне обличчя російського шовінізму, вчора прикритого комуністичною фразеологією, а нині — ринковою.

Останньою нашою шансою вижити є негайний вихід з Союзу і заснування самостійної української держави. Пригляньмося лишень до природи. Занечищена річка, якщо їй дати спокій, врешті-решт поверне собі первісну чистоту і здоров'я. Народ, певна річ, є більш скомплікованим явищем, аніж річка, а все ж і він — цілісний біологічно-духовий організм, що володіє природною імуннозахисною системою, здатністю до самовідновлення. Тільки треба перестати заражувати його чужими вірусами і хворобами. Проти цього він безборонний.

Підписувати не можна! Демократичні досягнення в Україні — це, на жаль, значною мірою результат наших перебільшень, що випливають з самої природи української ідеалістичної душі. Насправді ж мало що змінилося. Майже нічого. Сила, яка нас зводила зі світу, сьогодні присутня в Україні так само, як і до сліпої горбачовської перебудови. Чи хтось може цей факт спростувати? Схаменися, Україно! Жоден росіянин досі не покаявся в смертному гріху проти тебе! Навіть із сотень нібито найчесніших російських дисидентів тільки кілька визнали наше право на життя. Право, дане нам Богом, росіяни зневажали, зневажають і зневажатимуть доти, доки ми будемо з ними жити під одним дахом. Ще не скоро вони зрозуміють, що утримуючи нас, самі не зрушаться з місця, і ніякий ринок їх не врятує, бо справа не в ринкові, не в економіці, а в тому, що найвищим сенсом життя людини і народу є свобода.

Але й ринок, звичайно, вони позначать своєю імперською вдачею. Їржі Пелікан, один з лідерів „празької весни" 1968 року, в останньому числі своїх знаменитих „Лістів" пише: „Чорні полковники в Москві уявляють собі ринок за взірцем генерала Піночета".

І все ж постриваймо з економікою. Скільки б вона не займала у житті місця, виходити треба не з неї, а з того, що росіяни не доросли до розуміння рівноправности народів. Ви простеліть перед ними тисячу гарних, гідних доріг, а вони все одно підуть чисто по-ленінськи, „іншим шляхом". Зрештою, вони з ленінського шляху ще й не звернули остаточно. Російська письменниця Єлена Сєрєбровська цими днями у газеті „Ізвєстія" ніби й визнає, що капіталізм „не зогнив", що в країнах вільного світу вища продуктивність праці, вищі рівень і якість життя, а все ж пише: „Наша спроба у багато дечому не вдалася. Але не через хибний задум, ні". Отже, росіяни, навіть найосвіченіші з них, схильні до того, щоб „задум" й надалі залишався все той же.

Українські демократичні сили, шляхетно ступаючи крізь терни еволюції, щоб, не дай Боже, чогось не сталося, намагаються не бачити, що двоголовий змій монархічно-комуністичного шовінізму вже підняв голову, вже йде, вже чути його дикий храп. Послухаймо типове завивання неосталініста Бориса Куркіна в газеті „Підмосков'є": „Тільки Сталін розумів важливість побудови унітарної держави... був глибоко переконаний: усе химери, умовності, а держава вічна". І далі Куркін хапається за свою вбогу голову, запитуючи: „Уявляєте, в що перетвориться наша країна, якщо долю держави шляхом ‚консенсусу' вирішуватимуть ясновельможні та суверенні ‚панигетьмани'? Отак убравши в лапки ненависні для нього слова ‚консенсус' і ‚панигетьмани', Куркін робить висновок: „Нам потрібна централізована держава з поділом населення за територіями, а не за ‚національно-державними ознаками'. Цитувати більше не варт, щоб украй не зденервувати читача. Звичайно, трохи помагає, коли подумати: „Що немудрому Куркіну до нашої України?" Біда тільки, що ім'я Куркіних — леґіон.

Чи повинні настрої москвичів аж так обходити нас, українців? Для нас орієнтир — Кравчук. Що він думає? Чого він хоче? Ет, залишмо. Він підпише. Він тільки грає ролю прихильника поліпшеного, „справедливого" проєкту. І дадуть йому поліпшений, дадуть справедливий. На дроті, простягнутому через арену трагікомічного совєтського цирку, Кравчук довго вже не еквілібруватиме. Вони поліпшать проєкт настільки, щоб Кравчук, не втрачаючи обличчя, міг підписати. Їм це не буде проблематично, вони сімдесят років успішно поліпшували життя на папері, то ж і на цей раз руки в них не здригнуться. І Кравчук підпише. Хоч обличчя, ясна річ, не збереже.

Здається, Боріс Єльцин не виказує себе великодержавним шовіністом і, можливо, не є ним. Проте він добре знає традиційний „старшобратній" погляд росіян на Україну, при чому він, як уже ілюструвалося вище, панує як серед старої партійної і воєнно-кеґебівської верхівки, так і серед російських демократів. Втрати України Єльцину не простять ще більше, ніж Горбачову.

Чесно кажучи, таки шкода Кравчука. Загине, як політик, нізащо, все за той же „шмат гнилої ковбаси". Одначе витрім сльози. Він і після підписання договору якийсь час ще протримається — з властивою йому енерґією спробує видавати останню поразку за успіх, за перемогу.

Але далі, що буде далі? Страшно й подумати. Одне можна сказати тоді, коли її буде до решти втрачено, стане для всіх очевидним, наскільки глибоко воно, це зло, просякло в наше життя. Підписання договору шовіністи сприймуть як помах диригентської паличкі і знову затягнуть стару русифікаторську пісню. Аж тоді безконечному терпінню України прийде кінець.

ПРЕЗИДЕНТ МОЛДОВИ Мірча Снігур підписав декрет про розвиток жидівської культури в Молдові. В ньому уряд республіки бере на себе зобов'язання відкрити в Кишиневському університеті катедру юдаїстики, де студенти зможуть вивчати іврит та їдіш, а також історію жидівського народу. На черзі буде відкриття в Кишиневі жидівської середньої школи.

УРЯД ПІВДЕННО-АФРИКАНСЬКОЇ Республіки досягнув угоди з ООН щодо умов, згідно з якими до ПАР можуть повернутися політичні втікачі, число яких становить майже 40,000 осіб. У телеграмі з Токіо керівник комісії ООН у справах втікачів Садако Огата назвав угоду „великим кроком на шляху створення у ПАР суспільства, де будуть дотримуватися права людини".

Роман Кухар

ЩЕДРЕ ПОЖНИВ'Я

I.

Микола Щербак, „Чебрець", вибрані поезії. Портрет поета, бібліографія і примітки. Кліфтон, Н. Дж., 1991, стор. 272.

Поезія природної вроди, чистоти вислову, високого звучання, глибини почувань і полум'яного патріотизму зазнала суцільного оформлення в тількищо виданому виборі поезій, „збірці збірок" Миколи Щербака під заголовком „Чебрець". Багатий кількістю й якістю літературний доробок нашого видатного поета й багатостороннього літератора. Його збірне видання „Чебрець" охоплює вибір із шести індивідуальних поетичних збірок, алеж відомо, що поет М. Щербак діяльний теж на полі літературної критики, зокрема у своїх періодичних оглядах здобутків нашої еміґраційної літератури на скерованих в Україну хвилях „Голосу Америки". Понад двісті вибраних поетичних творів „Чебреця" розміщено за хронологією творчости автора (з винятком неопублікованої раніше збірки „Цвітіння", що тут опинилась поза хронологічним порядком), у шістьох книжкових розділах: „Вітри над Україною" (1947), „П'янкий чебрець" (1953), „Цвітіння" (1938—1939), „Багаття" (1959), „Волошки" (1969) і „Пахощі суцвіття" (1982). В „Чебреці" віддзеркалений весь багатогранний світ і світогляд поета — його життя ще з юности у вужчій волинській батьківщині над Россю, краса її природи, що збудила його творчу снагу, дозрівання й виїзд на чужину, громадянська відзивність на долю неволеної батьківщини і свідома праця пером і чином для її визволення.

Поетична муза М. Щербака, як ця богиня перемоги Ніке, міцна, змістовна, зосереджена й ефективна. В одній стрічці поет спроможний часом більше сказати, аніж іншому, можливо, в цілому вірші. Це видно хоч би з такої стрічки:

І досі сниться: постріли і кров...
Гарячі руки і скорботна мати...
Горять мости і хлюпотить Дніпро...
А на горі — далекий вогник хати,
Де в темну ніч я, сівши на коня,
Подався в світ, як кожний, навмання...
(„Блакитна зоря")

Тут ляконічно, але чітко викарбувано характер доби, місце й час дії, поетове запілля, трагічну конечність залишення родинного вогнища. А як рельєфно зумів він зобразити свою улюблену річку Рось! Так і вичувається її живучість, плюскіт хвиль:

Між пагорбів, ворушачи каміння,
Шумить і рветься, владно протіка
Серед степів бурхлива Рось-ріка,
Несе на хвилях біле шумовиння.

Ясного дня сліпуча мерехтінням —
У полі — тиха, біля скель — прудка,
А уночі, мов шабля в козака,
Чарівно грає місячним промінням.
(„Рось")

„Малювання" природи — замітна сторінка творчости М. Щербака, тут бо видно і його особливе замилування і майстерність мистця. Ось прикметний зразок його критичного хисту:

Ходить осінь горами і долом,
Оглядає луки і ліси,
Часом стане, гляне доокола —
Скільки тут і золота й краси!

Ні жалів, ні смутку, ні тривоги —
Тільки синій погляд із-під вій...
...Рвійний вітре! Ти звертай з дороги,
Дай знайти їй щастя й супокій!
(„Осінь")

Природне лоно, а особливо багатюща фльора, як мистецький засіб, рясніє добірним назовництвом у Щербака: деревій, ромашки, волошки, ряст, калина, барвінок, м'ята, любисток, чебрець, жоржина, настурції, шипшина — цілим „євшан-зіллям" пропахла його поезія. І кожен рід рослин наділяє поет їхніми природними прикметами: „п'янкий чебрець", „тополиний гомін", „колюча шипшина", „колоскова бронза" тощо. Дуже оригінальні його метафори: „дощова пісня", „синій погляд", „блакитна сторона", „вологий гнів", „месницькі мечі", „поривисті вітри"; добре підхоплені його порівняння: „дзвоном вдаряє мить", „стуляє день важкі повіки" і т.д.

До найміцніших рис поетичної творчости М. Щербака належить її національний наголос, виключна присвята поета батьківщині. Побіч естетично-емоційного забарвлення, прикметного поезії Щербака, її провідним тоном є зліт прапорної пісні поета — трибуна свого народу. Оця притаманна йому функція національного поета — не якийсь декоративний, патетичний прояв, а щире поетове віддання своїй матері-Україні. Воно відчутне в усій його творчості, часом стає провідною її ідеєю, як це видно із звернення до України:

Україно, моя рідна мати,
Серце в мене ниє і болить,
Тополиний гомін коло хати
І верба шумить мені, шумить...
....
Ти встаєш над гори і долини
(Співи волі, лийтесь і дзвеніть!)
Ти підносиш сині верховини,
Наче крила, на широкий світ!
(„Україні")

Провідній національній темі відведено низку творів — триптих „Україна", поеми „Шлях у вічність" (про Йосипа Позичанюка), „Месницькі мечі" (про отамана Зеленого), поетизовані портрети національних героїв та героїнь (крутянців, лицарів Базару, Івана Франка, Івана Ірлявського, Лесі Українки, Олени Теліги). Національна стихія в поета — не трафарет, не програмовий клич, а органічна частина його творчого процесу, духово й мистецьки

(Закінчення на стор. 3)

Талановита піяністка

Оля Протиняк

Оля Протиняк визначна — піяністка галицького роду. Однак народжена уже в Донеччині, куди вивезли її родичів та односельчан. Змалку виявляла чутлива Оля музичні здібності та гін до музики. Як надзвичайно талановита дівчинка була вирізнена учителями музики в Харкові, що уможливило їй студії в школі для спеціяльно обдарованих дітей при Харківській консерваторії. Тоді їй було лише 13 літ.

Пізніше її дорога повела через Донецьку консерваторію у Київську консерваторію, де вона студіювала під проводом відомого професора А. Вітовського. Талант, вишкіл і любов до музики ще в часі студій запевнили Олі становище концертмайстра; вона виступала разом з заслуженим хором „Капеля України". Закінчила з успіхом студії в Донецькій консерваторії влітку 1990 року.

Молода піяністка мала вже змогу виступати тут в Америці на концертах, організованих Товариством учителів музики в Ню Джерзі, в Українському Інституті Америки, УНДомі та на оселі Українського Народного Союзу, знаній усім нашій Союзівці.

Н. Н

Щедре пожнив'я

(Закінчення зі стор. 2)

осмисленого, нарівні зі Щербаком поетичним покликанням, висловленим так характеристично у цьому вірші:

Ти — як щастя, радість і любов,
Усмішка, і сльози, і жадання.
Ти — кипіння, гіркота і кров,
І думок прозоре проростання.

Ти — як гнів, і шепіт, і розмай...
З чим зрівняти їх, небесні звуки?..
Ти мій сон, і чари, і відчай,
І моє розп'яття, повне муки...
(„Поезія")

Поезія М. Щербака, емоційно наснажена й філософськи поглиблена, теж багата на релігійні мотиви, а окремій релігійній темі присвячено цілий цикл „Вірші віри". Можна сказати, поет висловився у його збірці збірок „Чебрець" сливе універсально, передаючи в ній піднесення та глибини своєї душі. Прислужився він теж і дитячій літературі у збірці „Волошки", де, серед інших, дорідних і стилево співзвучних дітворі віршиків, вирізняється й така принадна інтерпретація місяців року, як у наведених декількох рядках:

СІЧЕНЬ віє навкруги,
Навіває скрізь сніги.

ЛИПЕНЬ нас не забува
І несе рясні жнива.

СЕРПЕНЬ на току давно
Насипа в мішки зерно.

ЖОВТЕНЬ ходить по лісках
У жовтеньких чобітках.

ГРУДЕНЬ в білім кожушку
Їде в санях по сніжку.
(„Місяці")

Поетів світ міниться рясною веселкою в „Чебреці", з усіх періодів його поетичної творчости — від дитинства до філософського віку.

В ІНТЕРВ'Ю, ОПУБЛІКОВАНОМУ в амстердамській газеті „Алґемейн даґблад", заступник прем'єр-міністра Албанії Ґрамаш Пашко заявив, що без економічної допомоги Заходу владу в Албанії знову захоплять комуністи. Країна потребує щонайменше 750 міл.дол., щоб закупити харчі. Нинішні розміри міжнародної допомоги занадто скромні і не можуть відвести від Албанії загрози голодної зими. Вміжчасі міністерство закордонних справ повідомило про встановлення дипломатичних зв'язків з Ізраїлем.

Депутати...

(Закінчення зі стор. 1)

ний військовий стан. Нам головне — не примусити всю Верховну Раду виступити єдиним фронтом, як під час литовських подій.

Олесь Шевченко: Ми не передбачали військового стану. Всі вважали, що не знайдуться люди, які підуть на цей крок. Це трагічна помилка групи людей, які не знайшли здорового глузду.

Друга пресконференція Народної Ради відбулася в понеділок в год. 6-ій.

Ігор Юхновський, голова Народної Ради: Я вважаю, що це надзвичайно трагічна подія в першу чергу для самих комуністів. Оптимальним виходом для Совєтського Союзу є утворення на його місці незалежних держав, які б мали між собою економічні, політичні та військові зв'язки. Захоплення влади цією клікою означає, що КПСС бере на себе відповідальність за те, що сталося і країна скотиться до того хаосу, від якого першими постраждають комуністи і де можуть настати трагічні події, і тому, як не парадоксально, він є антикомуністичним переворотом, спрямованим на знищення КПСС. Переворот заводить СССР у безвихідь, і люди, які його зробили, не є мудрими людьми, і це трагедія для СССР. Тому ми мусимо приєднатися до Росії Єльцина і заявити свій рішучий протест проти перевороту, бо це обернеться для нас страшною трагедією.

В'ячеслав Чорновіл: Якщо навіть більшість у Верховній Раді України не підпише нашу постанову, то ми зобов'язані це зробити, оскільки це буде зрадою перед москвичами, які зараз лягають під танки у Москві. Не треба шукати у Єльцина неґативного. Відбувається дуже важлива політика — розділяй і пануй. Україні зроблено поблажку: Варенніков заявив Кравчукові, що „хоча військовий стан на Україні проголошений, але ще не здійснений". Мовляв, сидіть тихо, поки ми придушимо Москву та Ленінград, а потім візьмемось за вас. Виключено все республіканське телебачення по Україні.

Лесь Танюк: Тепер ясно, що союзний договір ні 20-го серпня, ні найближчим часом підписаний не буде і вся історія з договором почнеться знову. Кравчук має вибирати з ким він: чи Ґорбачов дав санкцію на всі ці дії і тоді Кравчук є в складній ситуації, бо цілий ряд секретарів обкомів партії — керівників областей, не будуть підкорятися йому, а скоріше ГКЧП (Государственний Комітет чрезвичайного положенія), а з другого боку — народ, який може скоро вийти на вулиці. Нам треба також розвінчувати міт про те, що ГКЧП може нагодувати країну. Думаю, що основна маса депутатів від комуністів виступить проти заколоту. Страх примусть їх бути далекоглядними.

Володимир Поровський повідомив, що йде великий мітинґ у Луцьку, який проводять депутати всіх рівнів, проходять мітинґи Руху в Чернігові та Житомирі.

У 100-річчя...

(Закінчення зі стор. 1)

кож з принаймні 10 особами, які переселилися до ЗСА наслідком подій Другої світової війни. Це ж цікаво, який був їх початок перебування тут, що вони думатюь про УНС. Відомо, що в багатьох випадках відділи УНС допомагали новоприбулим, а крім того вони мають багато цікавого оповісти про свої пережиттивання. Я буду просити їх написати свої спомини, або наговорити їх на стрічку, а, як треба, можу перевести з ними розмову телефоном.

— А як представляється справа історії УНС в Канаді?

— Розуміється і вона буде включена. Тут багато матеріялів я дістав від дружини головного радного і свого часу представника там УНС, покійного вже Богдана Зорича, але закликаю усіх, що мають прилоги чи інформації про УНС в Канаді, щоб до мене написали. Дуже прошу напишіть мою адресу та телефон, щоб усі, які можуть дати цікаві інформації про УНС із ЗСА чи Канади, по змозі скоро відгукнулися і написали до мене або потелефонували. Це незвичайно для мене важливе.

— Поки це зроблю хочу вас поспитати як широко думаєте сягати в цій виїмковій історії і який об'єм вона буде мати.

— Що торкається об'єму, то сьогодні не можу вам сказати. Побачимо в часі роботи скільки буде матеріялу. Не забувайте, що до книжки мусить прийти багато фотографій, анотацій, пояснень і тому я не хочу вже тепер зобов'язувати себе до якогось точного окреслення. Але коли йдеться про зміст, то хочу довести історію УНС до 1993 року.

— Це буде напевно цікава для всіх книжка, так як ця, що недавно ви закінчили. Чекаємо отже нетерпеливо на її появу.

— Я надіюся, що ця історія УНС буде ще одним причинком до історії нашого поселення в Америці, бо до речі, такої ще досі не маємо і нажаль не знаю молодих науковців, щоб поставили собі за ціль писати на університетах на цю тему.

— Можемо лише побажати вам багато успіхів у вашій так важливій праці і щоб багато з осіб, які мають потрібні для вас інформації, відгукнулися, прочитавши ці рядки. Тому даємо вашу адресу та телефон для всіх зацікавлених: Dr. M. Kuropas, 107 Ilehamwood Drive, De Kalb, Ill. 60115; tel.: (815) 758-6897.

В Україні

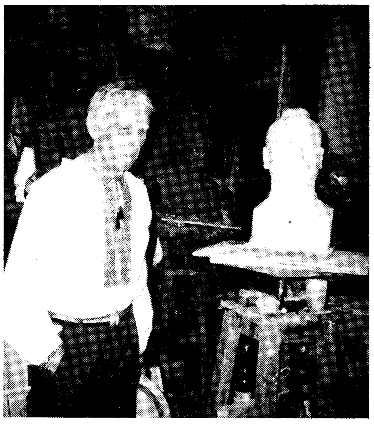
(Закінчення зі стор. 1)

го Руху і Театрові юного глядача, де працює І. Шулик. Обіцяно виконати і решту вимог. І. Шулик погодився припинити голодування за умови документального оформлення обіцянок виконкому. Після закінчення голодування на І. Шулика чекає суд за організацію несакціонованого мітингу в райцентрі Царичанка. Суд відкладено на кінець серпня. Мітинг в організації якого звинувачують Шулика, насправді був виступом виїзної концертної бригади Руху.

Крим, 31-го липня. — Симферопільська Міська Рада народних депутатів розпочала інвентиризацію земельних ділянок спочатку самочинно захоплених кримськими татарами, а потім Міськрадою узаконених. Інвентаризація має визначити кількість вільних дільниць. Як повідомив керуючий справами Симферопільського міськвиконкому Віктор Лаврентьєв, нині вільними є 30 відсотків земельних ділянок. Незважаючи на цей факт, 615 заяв про надання земельних ділянок, що надійшли від ветеранів війни у комісію міськвиконкому із справ депортованих народів, не задоволено.

Мирне, Симферопільський район, 31-го липня. — На землях радгоспу „Пригородний", де нещодавно відбулося самозахоплення земель кримськими татарами, згідно з угодою між директором цього радгоспу Володимиром Петровим та народним депутатом ВР Криму директором одного з підприємств Геннадієм Козинським ведеться будівництво господарського об'єкту і житла для російськомовного населення. Протестуючи, кримські татари звернулися до прокуратури Кримської АССР. Заступник прокурора Криму Борис Рогожин заявив, що з цього приводу проводиться розлідування.

Музей І. Гончара у Києві і пам'ятник Т. Шевченка у Каневі

Мистець-скульптор Іван Гончар у своєму музеї.

Вперше я відвідав мистця Івана Гончара понад два роки тому, а вдруге — нещодавно, у червні. Музей ще на тому самому місці, в тій самій „кузні мистецтва" — будинку в садку на „печерськім узгір'ю". Сам маестро, як завжди, у вишитій сорочці, стрункий, життерадісний, хоч не так давно перейшов невелику операцію, і чекає його ще одна.

Всередині тіснота, нікуди повернутись. Музей заповнений настільки, що навіть сходами тяжко пройти. За два роки збільшилась колекція старовинних цінних предметів і власних скульптурних та малярських творів Гончара. Сліди вандалізму, що мав місце у минулому році, ще можна було помітити. Мистець показав мені цілий стос матеріялу, готового до видання, при тім маестро з полегкістю заявив, що ці матеріяли можна вже видавати в Україні, не конче на Заході.

Запевнення теперішнього уряду і самого Леоніда Кравчука щодо нового приміщення для музею, залишаються покищо порожніми словами. А шкода, бо хоч Гончарів музей відвідує часом багато людей, та все ж вони далеко не все з рідкісного надбання мистця мають змогу оглянути. Щодо мене, то цим разом час маєї зустрічі з мистцем був обмежений до 15 хвилин, бо на черзі до нього було ще чимало прихильників українського мистецтва.

А переді мною ще був Канів. Спочатку я не плянував туди їхати, а тепер побачив, що ще можу встигнути. І відважився. Але в який спосіб? Найбільш можливий траспорт — ракетою кораблем вниз по Дніпрі. Одначе така поїздка забрала б цілий день, а часу не залишилось, бо вранці нас чекав відлет до Канади. І тут Бог послав трьох українців з Канади, які подали ідею подорожі на авті. За 80 дол. я виторгував таксі — таксяр врешті погодився на цю суму, бо хоч це 150 кілометрів дороги, однак коли помножити один доляр по 30 карбованців, то 80 долярів давало таксярові суму 2,400 карбованців. Йому довго треба крутитись по Києву, щоб назбирати те саме. За авто, яке таксяр орендує від держави, він платить 1000 карбованців за один місяць.

Отже, ми їхали до Канева автом, дорога була цілком можлива, а вдовж неї біг нескінченний ряд черешневих дерев.

Рівнина і розлогі пшеничні поля дійсно нагадують Шевченкові „лани широкополі". Усі написи міст і сіл при дорозі — українською мовою, проте помітно, що між буквами була російська і її недавно замальовано й замінено українською.

У містах і селах дорогою до Канева не видно ніде української символіки, рівно ж у Каневі.

Їдемо тих 150 кілометрів і вони здаються безконечними. Очі шукають, де ж, врешті, ті гори, на яких має виднітися пам'ятник Шевченкові. Ті гори видно, коли їхати ракетою-кораблем по Дніпрі, або з „ланів широкополих, куди дивиться тепер Шевченко.

Врешті заблищав напис з правого боку дороги: Канів Ще трохи стрімкою дорогою в долину, і вже бачимо наліво від нас Дніпро, але гори з пам'ятником ще не видно.

Через один кілометр ми спинилися перед групою жінок, які замість сувенірів продавали сушену рибу, і просили туристів: „Купіте рибу, єто харошая риба". От яке пониження нашого Велетня. Навіть місце його поховання все ще під московським впливом. В тому гурті жінок можна було купити букети квітів і дистильовану воду в пляшках. Купуючи воду і квіти, я пожалів молоду жінку кажучи: „Пані, біда у вас". Відповідь була: „Ні, у нас добре".

За умов Української держави там постане друга Мекка: чи Люрд, покищо нема готелю, нема ресторацій хоч би на зразок Мекдоналд, але є, щоправда „харошая" сушена риба на лавках. Чи таке існує перед колишніми палатами царів у Ленінграді? Мабуть ні. Попри криничку, де можна напитись, і попри ставок-фонтан, у якім не видно грошей, як це є в Америці, ми, посіявши у воду дрібняками, ступили за перепустками на цементові, а далі на залізні сходи. Було їх щось понад три сотні. Спіралею вони нас вивели на високу Чернечу гору перед пам'ятником і музеєм Великого Сина України Тараса Шевченка, народ якого сьогодні починає рвати кайдани.

При покладенні квітів до підніжжя пам'ятника не одна сльоза з вдячністю скроплює ті вінки і саму могилу за слова пророчі, якими Тарас Шевченко запевняв народ: „Встане Україна!".

В музеї на першому і другому поверсі є надзвичайна колекція речей, що відносяться до життя і творчости Тараса Шевченка. На одній стіні висить вишивка, подарована українками зі ЗСА. В одному відділі з суфіту-повалу звисає великий обруч з широкими стяжками різних, мистецьких з'єднань, і на одній стяжці видніє напис хору Веснівка з Торонто.

Ще кілька хвилин на подвір'ї батька Тараса і знову рахуємо довгі зиґзакуваті сходи вниз, виявляється, усіх їх є 368.

Повертаючись до Києва, ми вступили до крамниці-магазину неподалік від Чернечої гори, щоб щось купити на дорогу, бо ще чекали нас дві з половиною години їзди до Києва. У магазині, який був майже порожній, я зауважив цукерки, і попросив дати півкіло. Молоденька продавчиня взяла аркуш паперу, скрутила його в трубку і насипала туди цукерок. Мені пригадується 39-ий рік, і я сказав дівчині, що коли прийшла совєтська влада до Галичини, то також тоді крутили такі трубки. Вона, усміхнувшись, гарною українською мовою відповіла: „Так, бачите, ми ще й досі крутимо цей папір в трубки".

У Києві ще був час розглянутись за забавками для онуків. Нижче стадіону, у магазині „Лиса", нічого не було, і не було козацьких шабель, на які я мав замовлення.

Це вже не новина, за два роки, від 89-го до 91-го, відбулося помітне відродження України. У Львові тим разом на вулицях і в крамницях чути виразно і голосно українську мову. Для прикладу, мені вірвався пасок до годинника, і я пішов до годинникаря. У черзі стояло чотири особи. Одна жінка звернулася до техніка російською мовою. Годинникар гарною українською мовою спитав її: „Пані, в чому річ і чим можу вам служити?" Такого „націоналізму" ще у 89-му році не було.

Значно менше людей на вулицях в уніформах, крім хіба міліції. У Києві щокілька днів відбуваються демонстрації під синьо-жовтими прапорами. На одній із таких демонстрацій, коли відбувалася зустріч Коля з Горбачовим у Києві, я мав нагоду фотографувати.

У Києві ще переважає російська мова, але це ж велике місто, і українізація буде потребувати якогось часу. Головне Бюро Руху, що тепер на бульварі Шевченка, інтензивно працює, і там прийшлося дещо пожертвувати на поштові значки. Цікаво було побачити на телевізії дебати чи наради українського Парляменту. Був момент, коле депутат Федоров відчитував свій документ російською мовою і Кравчук звернув йому увагу, кажучи: „Тут можна розмовляти мовою, яку ви знаєте, але документ мусить бути написаний українською мовою". Чи це щось означає? Мабуть, небагато. Кравчук розмовляє досить гарною українською мовою, в мене є касетка з перебігу тих нарад. Щоб побачити, що діється тепер в Україні, треба туди частіше їздити. Краще їхати без речей, з одними долярами, бо на митиці з багажем тяжко, нема вентиляції, нема повітря, головно літом. Подорож дорога і треба вибирати дешеві тури.

Михайло Березовський

ЗАМІСТЬ КВІТІВ НА СВІЖУ МОГИЛУ
дорогого кузена
бл. п. ОРЕСТА СТЕЦУРИ
складаю 100.00 долярів на Фонд Дітям Чорнобиля
РОМАН СТЕЦУРА

У ТРЕТЮ РІЧНИЦЮ ВІДХОДУ В КРАЩИЙ СВІТ
до Божого царства, дорогого і незабутнього мого мужа, батька і дідуня
бл. п. ІВАНА ЖУКА
в суботу 31-го серпня 1991 р. о год. 9-ій ранку буде відправлена
СЛУЖБА БОЖА
в церкві Святої Марії в Озон Парку при 97-06 87 вул. Службу Божу відправить о. Петро Огірко.
Про молитви за спокій душі покійного просять:
дружина — АННА з дітьми і внуками

В ТРЕТЮ БОЛЮЧУ РІЧНИЦЮ ВІДХОДУ У ВІЧНІСТЬ
нашого найдорожчого мужа, брата і шваґра
бл. п.
мґра МИРОНА УТРИСКА
будуть відправлені
ПОМИНАЛЬНІ СЛУЖБИ БОЖІ
у ВІВТОРОК, 3-го ВЕРЕСНЯ 1991 р. в церквах:
Успення Пречистої Богородиці, Манчестер, Англія
в церкві оо. Василіян у Варшаві
св. Йосафата в Торонто о год. 8-ій ранку
св. Покрови на Пармі, Клівленд о 8-ій год. ранку
о. Николая у Філядельфії, Па. о год. 8:30 ранку.
Просимо про молитви за душу покійного
дружина — ГАЛИНА з родиною

Зі смутком повідомляємо, що 17-го серпня 1991 року упокоїлась у Бозі
бл. п.
ЄЛИСАВЕТА МАРІЯ ТРЕТЯК
з роду Питель
народжена в місті Козова 18-го травня 1906 р., колишня учителька Рідних Шкіл в Україні та Пассейку, Н. Дж. де проживала від 1951 р., дружина пок. д-ра Константина Третяка, старшини УСС.
Діти:
ХРИСТИНА з мужем ДАНИЛОМ КИДОНЕМ
ОЛЕГ з дружиною РЕНАТОЮ
внучка — МАРІЯННА
ближча і дальша родина в Америці, Канаді, Україні і Польщі

Замість квітів на могилу покійної просимо складати пожертви на Український Музей, 203 2nd Avenue, New York, N. Y. 10003.

Ділимося сумною вісткою, що в неділю, 18-го серпня 1991 р., по довгій і важкій недузі, на 77-му році життя відійшов у вічність наш найдорожчий тато і дідо
бл. п.
ВОЛОДИМИР ВАРВАРІВ
ПАНАХИДА — в четвер, 22-го серпня, о год. 7:30 веч. в похоронному заведенні Насевича, 109 Тейбор Ровд, Філядельфія, Па.
ПОХОРОН — в п'ятницю, 23-го серпня, о год. 9:30 Служба Божа в церкві Христа Царя, опісля на цвинтар св. Марії на Факс Чейсі, Па.
У глибокому смутку:
дочка — ДОРА ВИННИЦЬКА з чоловіком ІГОРЕМ і дітьми АНДРІЄМ і НАДІЙКОЮ
сестра — МАРІЯ СУХАР з дочкою ІРЕНОЮ і внуками ТАРАСОМ і ДОРІЯНОМ
в Україні: дочка — НІЛЯ з родиною
сестри — БРОНИСЛАВА і ІВАННА з родиною
в Польщі: сестра — СЛАВА з родиною
та ближча і дальша родина в Америці, Україні та Польщі.

В ПОНЕДІЛОК, 19-ГО СЕРПНЯ, Політичний комітет НАТО зібрався на надзвичайну сесію, щоб обговорити ситуацію, створену воєнним переворотом в Совєтському Союзі.

Перший з'їзд український лікарів в Івано-Франківському

Івано-Франківське — обласне місто на заході України, мабуть ще не бачило протягом свого 500-літнього існування стільки професійних людей.

Цього року Станиславів (цю назву частіше чути на вулицях міста) з далеко неповною характеристикою свого культурного й промислового життя, став господарем з'їзду українських лікарів Европи й України. Наш маршрут пройшов по лінії Чикаго — Франкфурт — Будапешт, поїздом через Карпати до Львова, звідти до Івано-Франківського, а на кінець до Києва.

Будучи у Львові дуже коротко, тільки два дні, ми, делеґати на з'їзд із ЗСА, зустрілися у будинку діягностики з цілим лікарським штабом Інституту та членами Лікарського Товариства на Галичину, з осідком у Львові. Процедура зустрічі була коротка: спільні привіти з обох континентів, запевнення конечности співпраці, наукової виміни, потреби медичних словників та медичної літератури. Закінчено цю милу зустріч кавою, солодким та шампанським.

Із знайомих осіб вирізнялися ректор Павловський та проф. Олександер Кіцера. Душею я почував себе так добре між ними, неначе біблійний блудний син, що повернувся на гостину подарку свого батька. Ми не тільки на словах, а й стверджуємо конкретними ділами єдність поколінь: єдність між тими, хто живе на рідних землях, і тими, що живуть розсіяні лихою долею по світу. Ми мріяли і без надії сподівалися.

Наступного дня ми мали зустріч з Патріярхом — главою Греко-Католицької Церкви Іваном Мирославом в Архисоборі св. Юра. Наш Патріярх поблагословив український прапор для новозаснованого Лікарського Товариства у Львові.

Диспозиційно можна б зформулювати працю з'їзду у кількох точках: святково-офіційне відкриття, широкий діяпазон наукових доповідей, питання й доповнення дискусійного матеріялу, концертова частина, вечір, присвячений Василеві Стефаникові, розваґові частини: вечір з музикою й танцями і дводенна поїздка в Карпати.

У п'ятницю, 24-го травня, в Івано-Франківському підняттям українського прапора перед готелем „Україна" та відігранням гимну „Ще не вмерла Україна" почався офіційно Перший европейський з'їзд Українських Лікарських Товариств. Після Архєрейської Богослужби, яку відслужив Владика Василик, учасники з'їзду зійшлися в залі сесій обласної Ради, де відбулося святкове відкриття з'їзду із внесенням українського прапора. Відбулася зустріч з управою СФУЛТ, управами европейських Товариств і керівниками місцевої Ради народних депутатів.

Зразу після обіду наша група поїхала з організаторами з'їзду в Карпати в сторону Маняви. Там з вікон гуцульського ресторану було видно руїни церкви Манявського Скиту. Наша прогулянка в Карпати не тривала довго, бо нас чекав концерт в обласному Музично-драматичному театрі ім. Івана Франка. Не зважаючи на брак місця й часу, мушу, одначе, присвятити кілька слів тому незабутньому концертові. Велика сцена чудового театру, повна полум'яного жару гуцульських строїв, відразу полонила серця глядачів. Всі встали і по театрі понеслася молитва „Боже Великий". Чергувалися на сцені танці й співи, музика, повний перебіг весільних звичаїв з деревцем, викупом, короваєм, батьківським благословенням молодого і молодої на рушнику. Композиції такої краси рідко можна бачити на українських сценах. При співі „Засумуй, трембіто" Купчинського і „Реве та стогне" публіка встала з місць. Концерт тривав довго, а глядачам видався одним моментом.

У будинку громадсько-політичних організацій ціла субота, 25-го травня, була під знаком наукових доповідей. Неділя — Зелені свята. Автобуси, хати, ворота, церкви, заклечані гіллям липи, пригадували нам маєстат Зелених свят.

І ось ми — в Манявському Скиті. Це монастир, заснований 1612 року біля села Манява Богородчанського району Івано-Франківської области, в Ґорґанах, монахом Йовом Княгинецьким, із ставропігіяльним правом Царгородського Патріярха Тимотея II. Тут в XVII столітті було понад 200 осіб монашої братії. Славився монастир іконостасом роботи монаха Йова Кондзелевича з барок ковим впливом. Турки знищили монастир, але він був скоро відбудований. 1785 року австрійська влада його закрила. Славний іконостас знаходиться у Львівському музеї.

Обідали ми в ресторані „Беркут" біля Маняви. Обід був багатий і смачний, а до того ще із співами.

У суботу ввечорі, перед Зеленими святами, був концерт, присвячений Василеві Стефаникові. Була інсценізація діялогу Стефаника з Ольгою Кобилянською. Інша сцена представляла убогість сільського люду, трагізм, зв'язаний з виїздом за океан.

Мистецтвом слова Стефаникового твору заполонила залю дівчинка 12 років своєю рецитацією про дівчинку та її маму, яку вбила куля. Маю відвагу назвати виступ тієї дівчинки театральним шедевром.

Понеділок був виповнений викладами, а на відпруження управа з'їзду зразу по вечері в залі готелю зорганізувала музично-танцювальний вечір. Науковий сектор з'їзду, що виповнив своїми доповідями три дні, виявив науковий статус викладачів. На жаль, через обмежений час, дано було викладачеві тільки 10 хвилин. Усіх викладів було 50. Ввесь плян викладів поділено за змістом і тематикою на історичні, етично-моральні та медично-біологічні з економічними проблемами. Ось, наприклад, Софія Окуневська — перша вчена — лікар Галичини; благотворний внесок Євгена Озаркевича в розвиток медичного обслуговування населення Галичини; українська медицина в дзеркалі філятелії; медична служба УПА.

Пильну увагу також зосередили доповідачі на етику й мораль української медицини. До таких викладів належали, між іншим, такі теми: марксизм і медична наука, медична мораль і етика, як запобігти дегуманізації медицини.

З медично-біологічної тематики маємо: медичні наслідки чорнобильської катастрофи, що знають про це практичні лікарі; Чернівецька екологічна катастрофа; динаміка деяких вроджених вад розвитку шлунково-кишечного проводу в дітей у світлі економічної ситуації на Прикарпатті.

Організатори закінчили наукові сесії дуже розумно й обдумано „круглим столом". Широко було обговорюване великої ваги питання підготови лікарів та середніх медичних працівників. Між іншим порушено справу медичної освіти, підготови кадрів, медичного навчального закладу, яким йому бути. Дискутовано також про набуття рівноправного міжнародного стандарту в медичних вузах України: програма, підручники, екзамени, атестації. „Круглий стіл" продискутував вісім об'єктів, важливих для медичного доросту.

У Київському медичному інституті ми мали зустріч із штабом професорів та ректором Євгеном Гончаруком, який приготовляється до святкування 150-ліття медичного інституту у вересні цього року. Цей інститут будуть перейменовувати на медичний університет України.

У медичному музеї на спільному засіданні з медичними активістами міста Харкова обговорювано справу проведення з'їзду СФУЛТ 1992 року в Харкові. З'їзд заплановано на 8—14 серпня 1992 року.

Проаналізувавши наукову програму з'їзду, впадає в очі її синхронна психологічність у зв'язку з віковими кривдами, заподіяними нашому народові. Наша історія була для нас полінезійським табу. Тому Наукова управа з'їзду, не без причини, вмістила на чоло конференцій аж 18 доповідей про корифеїв української медицини. Присутні лікарі (а їх була повна заля з усіх сторін України та з-за кордону) почули, багато з них перший раз, що українська медицина має свою історію.

Моральний та етичний атрибути мають бути знаменем кожної медицини, а української зокрема. Тому на списку наукової програми читач побачив аж 12 доповідей на цю тему.

У третій частині викладів прелеґенти дали глибоку наукову аналізу медичного матеріялу взагалі, розуміючи той факт, що медицина в Україні має мати сильний науковий фундамент.

Фіналом наукового сектора була сесія „Круглого стола", на якій порушено всі проблеми підготови лікарів та медичних працівників середнього рівня. Цій темі присвячено вісім викладів. Як видно, організаторам, як і кожному лікареві зокрема, лежать на серці такі проблеми: український лікар має знати свою історію; український лікар зобов'язаний провадити чесну етичну й моральну практику; створення засобів чи інституцій, які давали б можливість лікарям розвивати дальше свої медичні знання.

Це чисто західньоевропейський чи північно-американський підхід. Це надзвичайний підхід!

Коли ще взяти до уваги учасників наукового персоналу (з Києва 5, Івано-Франківська13, Львова 11, Одеси2, Самбора1, Сумів1, Полтави 1, Тернополя 4, Кривого Рогу 1, Дніпропетровська 1, Праги 1, Відня 2, Пфорцгайму 1, Щеціну 1, Північної Америки 5) та завжди з переповненою авдиторією, то сміло можу ствердити, що цей з'їзд у Івано-Франківському був всеукраїнським медичним з'їздом. За великий вклад праці у приготовання такого з'їзду організаторам д-рові Осипові Библюкові та д-рові Яремі Мазуркові належить велике признання.

Д-р Пилип Демус

ВІДІЙШЛИ
• ВІД НАС •

МИХАЙЛО КОРІНЧАК, член УНС Відд. 305-го в Магоні Си्ті, Па., помер 20-го червня 1991 року на 74-му році життя. Нар. в ЗСА. Членом УНС став 1961 року. Залишив у смутку братів: Василя і Миколу та сестер: Катерину, Анну і Юлію. Похорон відбувся 24-го червня 1991 року на укр. цвинтарі св. Миколая в Магоні Ситі, Па.

Вічна Йому Пам'ять!

Марґарета Гентош, скр.

ПЕТРО КРАВЕЦЬКИЙ, член УНС Відд. 358-го Т-ва „Львів" в Пармі, Огайо помер 2-го травня 1991 року на 76-му році життя. Народжений 1915 року. Залишив у смутку дружину Т. Кравецьку.

Вічна Йому Пам'ять!

Секретар

МИХАЙЛО БАЛКО, член УНС Відд. 99-го ім. св. Миколая у Вілкс Беррі, Па., помер 7-го червня 1991 року на 97-му році життя. Нар. 15-го жовтня 1893 року в Україні. Членом УНС став 1922 року. Залишив у смутку синів Івана і Миколу; дочок Анну, Олену і Емілію. Похорон відбувся 10-го червня 1991 року на цвинтарі св. Франціска в Плейн Тавншип, Па.

Вічна Йому Пам'ять!

Секретар

ФРЕДЕРИК ГРИНЧИШИН, член УНС Відд. 45-го Т-ва „Любов" у Філядельфії, Па. помер 25-го травня 1991 року на 44-му році життя. Нар. 30-го вересня 1946 року у Філядельфії, Па. Членом, УНС став 1946 року. Залишив у смутку дружину Дороту, сина Фредерика мол. дочку Мішел і пасерба Дениса Сажинського. Похорон відбувся 30-го травня 1991 року на цвинтарі Св. Марії на Факс Чейсі у Філядельфії, Па.

Вічна Йому Пам'ять!

Микола Пришляк, секр.

ТИХОН СЕМЕНЧУК член УНС Відд. 464-го Т-ва ім. Лесі Українки в Ошаві, Онт. помер 10-го липня 1991 року на 92-му році життя. Нар. 1899 року на Волині, Україна. Членом УНС став 1944 року. Залишив у смутку дружину Марію. Похорон відбувся 13-го липня 1991 року на цвинтарі свв. Володимира і Ольги в Ошаві, Онт. Канада.

Вічна Йому Пам'ять!

Микола Хомин, секр.